III ind. 1 In former times, formerly, of yore, in the olden time; पुरा शकमुपस्थाय R. 1.75; पुरा सरिस मानसे ... यस्य यातं वयः Bv. 1. 3; Ms. 1. 119; 5. 22. -2 Before, hitherto, upto the present time -3 At first, in the first place; रामं दर्शय मे शीव्रं पुरा मेऽर्थोऽतिवर्तते Ram 7. 105. 2. -4 In a short time, soon, ere-long, shortly (in this sense usually with a present tense to which it gives a future sense); पुरा सप्तद्वीपां जयति वसुधामप्रतिरथः ई. 7. 33; पुरा दूषयति स्थर्लीम् R. 12. 30; आलोके ते निपतति पुरा सा बलिन्याकुला वा Me. 87; N. 1. 18, Si. 10. 56; Ki. 10. 50; 11. 36. -5 Ved. For the defence of. -6 Securely from. -7 Except, besides. -Comp. -उपनीत a. formerly possessed. -कथा an old legend; को नाम लोके पुरुषार्थसारवित् पुराकथानां भगवत्कथासुधाम् Bhāg. 3. 13. 50. -कल्पः 1 a former creation; सिद्धसंघपरिज्ञातं पुराकल्पं सनातनम् Mb. 14. 35. 23. -2 a story of the past. -3 a former age; यूतमेतत् पुराकल्प दृष्टं वैरकरं महत् Ms. 9. 227; Mb. 3. 41. 35. -4 A passage descriptive of past events; MS. 6. 7. 26. - Ed a. done formerly. (-तम्) actions done in a former life; \$. 7. -योनि a. of ancient origin. (-निः) an epithet of Siva. -वसः an epithet of Bhīsma. -विद a. acquainted with the past, knowing the events of former times, conversant with former times or events; वदन्त्यपर्णेति च तां पुराविदः Ku. 5. 28; 6. 9; R. 11. 10. - वृत्त a. 1 occurring in, or relating to, ancient times. -2 old, ancient. (-तम) 1 history. -2 an old or legendary event; पुरावृत्तोद्वारैरपि च कथिता कार्यपदवी Mal. 2. 13. ककथा an old legend.

पुरातन a. (नी f.) 1 Old, ancient; बहिविंकार प्रकृतेः परं विदुः पुरातनं त्वां पुरुषं पुराविदः Si. 12. 60; स एवायं मया तेऽव योगः प्रोक्तः पुरातनः Bg. 4. 3. -2 Aged, primeval; त्वां न वेदि पुरुषं पुरातनम् R. 11. 85; Ku. 6. 9. -3 Worn out, decayed. -नः 1 An epithet of Viṣṇu. -2 (pl.) The ancients. (नम्) 1 An ancient story. -2 A Purāṇa.

पुरा 1 An epithet of the Ganges. -2 A kind of perfume. -3 The east. -4 A castle. See उरम्.

पुराण a. (-णा, -णी f.) [पुरा नवम् Nir.] 1 Old, ancient, belonging to olden times; पुराणमित्येव न साधु सर्वे न चापि काव्यं नवमित्यवद्यम् M.1. 2; पुराणपत्रापगमादनन्तरम् R.3.7 -2 Aged, primeval; ग्रधराजः पुराणोऽसौ श्रशुरस्य सखा मम Rām. 3. 53. 5; अजो नित्यः शाश्वतोऽयं पुराणः Bg. 2. 20. -3 Decayed, worn out. -呵丼 1 A past event or occurrence. -2 tale of the past, legend, ancient or legendary history. -3 N. of certain well-known sacred works; these are 18; these are supposed to have been composed by Vyāsa, and contain the whole body of Hindu mythology. A Purana treats of five topics (or लक्षणानि), and is hence often called पञ्चलक्षण; सर्गश्च प्रतिसर्गश्च वंशो मन्वन्तराणि च । वंशानुचरितं चैव पुराणं पञ्चलक्षणम् ॥ For the names of the 18 Purānas see under अष्टादशन्. -णः A coin equal to 80 cowries; ते षोडश स्याद् धरणं पुराणश्चेव राजतः Ms. 8. 136. -Comp. -अन्तः an epithet of Yama. -उक्त a. enjoined by or laid down in the Puranas.

-कल्पः = पुराकल्प q. v. नाः 1 an epithet of Brahman. -2 a reciter or reader of the Purāṇas. -पुरुषः 1 an epithet of Viṣṇu. -2 an old man; यद् वदन्ति चपल्रयपवादं तन्न दूषणमहो चपलायाः । दोष एष जल्धेः पितुरस्या यत् पुराणपुरुषाय ददी ताम Subhāṣ.; (where both senses are intended). -प्रोक्त a proclaimed by ancient sages; P. IV. 3. 105. -विद्या, -वेदः knowledge of the past events.

पुराषाद (Ved.) Vanquisher of many; यद्वावान पुरुतमं पुराषाळा वृत्रहेन्द्रो नामान्यप्राः Rv. 10. 74. 6.

gat f. 1 A town, city. -2 A river. -3 A king.

पुरिशय a. Reposing in the body; स वा अयं पुरुषः सर्वासु पूर्षु पुरिशयः Bri. Up. 2. 5. 18; Prasna. Up. 5. 5.

पुरी 1 A city, town; शशासैकपुरीमिन R. 1. 30; पुरीमन-स्कन्द छनीहि नन्दनम् Si. 1. 51. -2 A stronghold. -3 The body. -Comp. -मोहः the Dhattūra plant. -छोकाः town's folk, citizens.

पुरीतत् m., n. [पुरीं देहं तनोति तन् किप्] 1 A particular intestine near the heart; यदा मनः पुरीतित प्रविश्वति T. S; यदा सुप्ता न कंचन वेद हिता नाम नाड्यो द्वासप्तिः सहस्राणि हृदयात् पुरीतितमिभन्नतिष्ठन्ते ताभिः प्रत्यवस्थ्य पुरीतित शेते SB.; Bri. Up. 2.1.19. —2 The entrails in general; (also पुरितत्, but it appears to be a wrong form).

पुरीषम् [पू-ईषन् किच Un. 4. 27] 1 Feces, excrement, ordure; तस्याः पुरीषे तन्मांसं पितरस्तस्य शेरते Ms. 3. 250; 4. 56; 5. 123; 6, 76. —2 Rubbish, dirt. —च्यम् excremental dirt; द्रवत्पुरीष्याः पुलिनैः समन्ततः Bhag. 10. 18. 6. —3 Ved. Water.—Comp.—आधानम् the rectum.—उत्सर्गः voiding excrement.—निग्रहणम् obstruction of the bowels.—भेदः diarrhæa.

पुरीषणः Feces, ordure. -णम् 1 Evacuation by stool, voiding of excrement. -2 The rectum or anus.

पुरीषयति Den. P. To void excrement.

पुरीषित a. Voided, evacuated (as the bowels).

पुरीषमः The black kidney-bean (Mar. उडीद).

पुरु a. (-रु-वी f.) [प्-पालनपोषणयोः कु; Un. 1.24] Much, abundant, excessive, many; (in classical literature पुरु occurs usually at the beginning of proper names); इन्द्रो मायाभिः पुरुष्ट ईयते Bri. Up. 2.5.19; स्त्रीणां त्रियतमो नित्यं मतस्तु पुरुष्टम्पटः Bhāg. 7.15.70. —रः 1 The pollen of flowers. —2 Heaven, the world of the immortals. —3 N. of a demon killed by Indra. —4 N. of a prince, the sixth monarch of the lunar race. [He was the youngest son of Yayāti and Sarmiṣthā. When Yayāti asked his five sons if any one of them would exchange his youth and beauty for his own decrepitude and infirmities, it was Puru alone who consented to make the exchange. After a thousand years Yayāti restored to Puru his youth and beauty